

THIẾT KẾ TRÒ CHƠI ÂM NHẠC NHẪM PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG VẬN ĐỘNG THEO NHẠC CHO TRẺ 5-6 TUỔI TRONG HOẠT ĐỘNG HỌC

Đinh Thị Hồng Loan*

ABSTRACT

The article introduces the principles of music game design, steps to design music games to develop motor skills to music following to music for 5-6 years old children in learning activities.

Keywords: *Music games, motor skills to music, movement to music, music games to develop motor skills to music, music games in learning activities*

Received: 24/02/2022; Accepted: 28/02/2022; Published: 04/03/2022

1. Đặt vấn đề

Vận động theo nhạc của trẻ 5 – 6 tuổi bắt đầu thể hiện được sự mềm mại và nhanh nhẹn trong múa, trẻ có khả năng thực hiện liên tục các động tác theo âm nhạc. Trẻ cũng có khả năng định hướng về không gian, phương chiều và di chuyển được trong đội hình. Độ cảm nhận về giai điệu, tiết tấu và tính chất của âm nhạc ở trẻ cũng tốt hơn vì nó được hình thành bằng kinh nghiệm thông qua quá trình được tiếp xúc và hoạt động với âm nhạc thường xuyên trong các tiết học “giáo dục âm nhạc”, do vậy trẻ có khả năng trình bày diễn cảm các động tác múa cũng như độ sáng tạo nhất định trong cách thể hiện hoặc các vận động trong âm nhạc. Trẻ có khả năng hoạt động biểu diễn hát múa một cách độc lập hoặc tham gia trong các sinh hoạt hát múa, các tiết mục biểu diễn tập thể mang tính nghệ thuật. [1, tr.50]. Việc thiết kế trò chơi âm nhạc trong hoạt động học giúp GVMN có thể thiết kế các trò chơi âm nhạc làm tăng sự hứng thú, hấp dẫn của hoạt động, tránh lặp lại, nhằm chán với các trò chơi quen thuộc. Sử dụng tích hợp các trò chơi âm nhạc trong các hoạt động giáo dục vừa nhằm củng cố kiến thức đồng thời góp phần trong việc hình thành kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ 5 – 6 tuổi.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các nguyên tắc thiết kế trò chơi âm nhạc

2.1.1. Dựa vào mục đích của việc phát triển kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ.

Mục đích của trò chơi là hướng tới mục tiêu giáo dục mầm non nói chung và hình thành kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ nói riêng, vì vậy các yếu tố của trò chơi âm nhạc cần hướng đến việc làm cho các kỹ năng vận động theo nhạc của trẻ ngày càng đầy đủ, chính xác và hệ thống hơn. Vì thế, nhiệm vụ chơi, luật chơi và hành động chơi đòi hỏi trẻ phải tập trung, hứng thú và huy động các thao tác tư duy để giải quyết nhiệm vụ mà trò chơi đặt ra cho trẻ [4, tr.18].

2.1.2. Dựa vào khả năng nhận thức và vận động theo nhạc của trẻ mầm non.

Việc thiết kế trò chơi âm nhạc phải phù hợp với khả năng thực hiện động tác, sự vận động của trẻ mầm non bởi vận động của trẻ đang dần hoàn thiện và phát triển. Trong các kỹ năng vận động theo nhạc thì kỹ năng mô phỏng là dễ dàng thực hiện đối với trẻ nhất vì trẻ được thực hiện các động tác gần gũi, trực quan với cuộc sống của trẻ như mô phỏng động tác gà gáy trẻ đưa 2 tay khum ở trên miệng, người nghiêng sang trái sang phải theo nhịp của bài hát, tiếp đến là thực hiện những vận động nhằm phát triển kỹ năng mềm dẻo bởi đây là kỹ năng có tính chất bẩm sinh nên sẽ thuận lợi cho trẻ khi thực hiện như động tác chim bay (vẫy cánh tay lên xuống theo

* GV Khoa SP Tiểu học–Mầm non, Trường Đại học Hoa Lư

nhịp bài hát). Tuy nhiên với trẻ mầm non phát triển kỹ năng mở, quay, xoay là rất khó, nên giáo viên cần cân nhắc lựa chọn cho phù hợp. Các trò chơi cần chú ý đến tính hệ thống bởi kỹ năng trước sẽ là nền tảng cho kỹ năng sau được thực hiện dễ dàng hơn và góp phần củng cố kỹ năng trước. Trò chơi thực hiện từng kỹ năng đơn lẻ (trò chơi âm nhạc nhằm phát triển kỹ năng mềm dẻo) sẽ dễ hơn so với trò chơi âm nhạc nhằm thực hiện nhóm kỹ năng (trò chơi âm nhạc nhằm phát triển kỹ năng mầm dẻo, kỹ năng xoay).

Các trò chơi âm nhạc được sắp xếp từ dễ đến khó tùy vào nhận thức của trẻ. Giáo viên mầm non cần nắm chắc đặc điểm nhận thức của trẻ 5 – 6 tuổi ở từng lĩnh vực đặc biệt là lĩnh vực nhận thức để khi thiết kế trò chơi vừa sức với trẻ từ đó mới kích thích tư duy của trẻ phát triển.

2.1.3. Dựa vào cấu trúc trò chơi âm nhạc

Các trò chơi âm nhạc được thiết kế phải có cấu trúc gồm đủ 3 thành phần chính đó là: Nhiệm vụ chơi, hành động chơi và luật chơi.

- Nhiệm vụ chơi của trò chơi âm nhạc là nhiệm vụ vận động theo nhạc nhằm phát triển các kỹ năng vận động theo nhạc, nó là thành phần cơ bản của trò chơi âm nhạc, nó khơi gợi ở trẻ sự hứng thú, tích cực, trong việc cảm thụ âm nhạc cũng như việc thể hiện bằng ngôn ngữ hình thể

- Hành động chơi đó là hệ thống thao tác hay vận động nhằm thực hiện nhiệm vụ chơi mà trò chơi đặt ra

- Luật chơi là những quy định bắt buộc người chơi phải tuân thủ trong khi thực hiện nhiệm vụ nhận chơi. [4, tr18]

2.1.4. Dựa vào khả năng sử dụng trò chơi âm nhạc trong các hoạt động học của trẻ.

Hiện nay, ở các trường mầm non chủ yếu sử dụng các trò chơi âm nhạc trong giờ hoạt động âm nhạc còn các hoạt động học khác hầu như không sử dụng đặc biệt là trò chơi âm nhạc nhằm phát triển kỹ năng vận động theo nhạc trong khi đó trò chơi âm nhạc nếu được thiết kế là sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa các yếu tố của trò chơi âm nhạc, trò chơi vận động, trò chơi học tập thì trò chơi âm nhạc sẽ được sử dụng trong các hoạt

động ở trường mầm non một cách phổ biến, rộng rãi và phong phú hơn, đem lại hiệu quả của hoạt động học cao hơn, trẻ sẽ hứng thú, tích cực và chủ động hơn đồng thời góp phần nhằm phát triển kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ 5 – 6 tuổi vốn ít được giáo viên mầm non quan tâm. Như vậy, việc thiết kế trò chơi âm nhạc phải gắn với khả năng của trẻ trong các hoạt động học tập.

Trò chơi âm nhạc có thể sử dụng trong các thời điểm khác nhau của hoạt động học như: gây hứng thú, hoạt động trọng tâm, chuyển tiếp, củng cố kiến thức, kết thúc hoạt động. Mỗi thời điểm khác nhau mục đích đặt ra cho trò chơi là khác nhau. Ví dụ hoạt động làm quen với toán, đề tài: đếm đến 9, nhận biết các nhóm có số lượng là 9, nhận biết chữ số 9”, chủ đề động vật. Nếu trò chơi được chơi trong phần ôn luyện kiến thức cũ thì trẻ sẽ làm các chủ thể bật nhảy theo nhịp của bài hát lên khoanh tròn vào các nhóm củ cà rốt có số lượng là từ 1-8, nhưng nếu chơi trong phần củng cố kiến thức thì cho trẻ tìm và khoanh các nhóm của cà rốt có số lượng là 9

Việc thiết kế trò chơi được thể hiện dưới nhiều hình thức chơi, nhiều cách chơi, để mỗi trẻ có thể tự chọn những trò chơi cách chơi khác nhau. Hơn nữa trò chơi được thiết kế theo hướng mở để cùng với một trò chơi có thể chơi theo nhiều cách với mức độ yêu cầu khác nhau, chơi ở nhiều thời điểm mà không nhàm chán. [4, tr19]

2.2. Các bước thiết kế trò chơi âm nhạc

2.2.1. Xác định tên trò chơi

Đặt tên cho trò chơi thường ngắn gọn, đơn giản, dễ hiểu gọi lên ấn tượng, sự vui vẻ, hào hứng cho trẻ; đặt theo chủ đề chơi, theo tính chất hành động chơi, theo nhiệm vụ chơi hay theo luật chơi... Thông thường thì tên gọi của trò chơi luôn ẩn chứa nhiệm vụ của trò chơi đó. Thí dụ trò chơi “tạo dáng con vật đáng yêu”, thì nhiệm vụ của trẻ là trên nền nhạc của các bài hát về con gà, con vịt, con mèo, con voi, trẻ phải làm động tác mô phỏng vận động của những con vật đó, khi chuyển nhạc bạn nào chur chuyển động tác hay mô phỏng không đúng sẽ bị loại khỏi trò chơi hay lạc lõng.

2.2.2. *Xác định nhiệm vụ chơi.*

Chúng ta cần xác định trò chơi đó giải quyết nhiệm vụ chơi đó là nhằm phát triển kỹ năng vận động theo nhạc nào trong số 6 kỹ năng: trò chơi phát triển kỹ năng mô phỏng, kỹ năng mềm dẻo, kỹ năng không chế, kỹ năng mở, kỹ năng quay xoay; kỹ năng nhảy. Đồng thời cần xác định nhiệm vụ nhận thức (nếu có), để xác định nhiệm vụ nhận thức chúng ta dựa vào mục đích của bài học, dựa trên cơ sở đặc điểm nhận thức của trẻ 5 – 6 tuổi, nội dung chương trình giáo dục, đặc thù của từng hoạt động học và thời điểm chơi trò chơi.

2.2.3. *Xác định hành động chơi*

Hành động chơi càng phong phú, đa dạng thì số trẻ tham gia trò chơi càng nhiều và bản thân trò chơi càng lí thú bấy nhiêu. Hành động chơi trong các trò chơi âm nhạc là các loại hành động: các kiểu vận động, đố và đoán, tạo nhóm... trò chơi âm nhạc phát triển KNVĐTN cho trẻ mầm non cũng có thể sử dụng các loại hành động chơi trên, tùy thuộc vào mục đích, nội dung cụ thể của từng trò chơi trong trò chơi âm nhạc, có các loại hành động chơi như sau [4, tr21]

- *Vận động của trẻ trong các trò chơi* Với trẻ MG 5-6 tuổi, các vận động trong trò chơi âm nhạc không phải vận động cơ bản (đi, chạy, nhảy, leo trèo, bò, bắt), mà là vận động dưới sự tri phối của âm nhạc, nội dung âm nhạc, tính chất âm nhạc sẽ qui định một phần lớn

- *Hành động đố và đoán:* Những hành động này giúp thoả mãn trí tò mò, nhu cầu giao tiếp và tìm hiểu về thế giới xung quanh của trẻ. Ví dụ: Cho trẻ quan sát tranh để đoán tên và nội dung bài hát, nghe giai điệu đoán tên bài hát, xem bạn biểu diễn hình thể để đoán nội dung bài hát...

- *Hành động giấu, tìm* của trẻ trong trò chơi âm nhạc phát triển KNVĐTN như nghe tiếng hát thể hiện bước chân, nghe tiếng hát tìm đồ vật,...

- *Hành động bắt chước:* Trẻ rất thích chơi trò chơi bắt chước, mô phỏng hành động của mọi người, động vật xung quanh. Việc thể hiện bắt chước hành động, lời nói, vận động... sẽ kích thích hứng thú của trẻ bởi nó thoả mãn những

mong muốn vươn tới cuộc sống thực hàng ngày, nó thúc đẩy trẻ tham gia vào trò chơi. Và điều rất quan trọng nữa là nó phù hợp với phương thức học của trẻ mẫu giáo là bắt chước. Chẳng hạn để hình thành kỹ năng mềm dẻo trẻ có thể bắt chước các chú chim, chú bướm vẫy cánh bay, chú bộ đội hành quân, bác nông dân gánh lúa, tát nước....

2.2.4. *Xác định luật chơi*

Luật chơi trong các trò chơi âm nhạc phát triển KNVĐTN cho trẻ được xác định tùy thuộc vào mục đích hình thành KNVĐTN. Ví như trò chơi nhằm phát triển kỹ năng mô phỏng thì chúng ta đưa vào luật chơi là trẻ mô phỏng đúng động tác mèo ruốt râu và xem xét động tác ấy có bị chi phối bởi âm nhạc không. Các trò chơi phát triển KNVĐTN có thể vận dụng một cách linh hoạt các dạng luật chơi, để tạo ra sự liên tục của hành động chơi.

3. **Kết luận**

Khi thiết kế trò chơi âm nhạc nhằm phát triển kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ mầm non trong hoạt động học, giáo viên cần căn cứ vào mục đích sử dụng, thời điểm sử dụng, nội dung hoạt động và độ tuổi của trẻ. Trò chơi âm nhạc ấy phải luôn luôn có động tác vận động theo nhạc bởi thông qua các hành động chơi là các vận động theo nhạc mới giúp trẻ mầm non phát triển kỹ năng vận động theo nhạc. Như vậy, trò chơi âm nhạc không chỉ nhằm phát triển kỹ năng vận động theo nhạc cho trẻ mầm non mà còn làm tăng sự hứng thú, tích cực, giúp trẻ giải quyết các nhiệm vụ nhận thức một cách dễ dàng hơn, hiệu quả cao hơn.

Tài liệu tham khảo

1. Đinh Xuân Đại (2007), *Giáo trình múa và phương pháp dạy trẻ vận động theo nhạc*, NXB Hà Nội
2. Lý Thu Hiền, Nguyễn Cẩm Bích (2007), *Trò chơi âm nhạc cho trẻ từ 2 – 6 tuổi theo hướng tích hợp chủ đề*, NXB Giáo dục Hà Nội
3. Trần Minh Trí (1999), *Múa và phương pháp dạy trẻ vận động theo nhạc*, NXB Giáo dục Hà Nội